

Qarabağ – inkişaf, tərəqqi meydanı

Azərbaycanın işğaldan azad edilən Qarabağ və Şərqi Zəngəzur iqtisadi rayonlarının yenidən qurulması və inkişafı istiqamətində nəzərdə tutulan bərpa layihələri uğurla icra olunur, ərazilərin minalardan təmizlənməsi davamlı olaraq həyata keçirilir. Dövlətimizin başçısı müharibədən sonra ərazilərin minalardan təmizlənməsini prioritet vəzifə kimi qarşıya qoydu. Bunun üçün ilk olaraq Minatəmizləmə Agentliyi (ANAMA), Müdafiə Nazirliyinin bir neçə xüsusi batalyonu və Fövqəladə Hallar Nazirliyinin Xüsusi riskli Minalardan Təmizləmə Alayı tərəfindən torpaqların minalardan və partlamamış hərbi sursatlardan təmizlənməsi işlərinə başlandı.

Hazırda işğaldan azad edilən ərazilərimizdə mühəndis işləri sürətlə davam etdirilir. Azərbaycan Ordusunun Mühəndis Qoşunlarının hissə və bölmələri tərəfindən nəqliyyat vasitələrinin təhlükəsiz hərəkətini təmin etmək məqsədilə yollar minalardan təmizlənir, həmçinin dağlıq və çətin keçilən ərazilərdə yerləşən bölmələrimizin mövqelərinə yeni təminat yolları çəkilir.

Azərbaycan Müdafiə Nazirliyinin açıqlamasına görə, indiyədək ümumilikdə mühəndis-istehkam bölmələri tərəfindən düşməndən azad olunan ərazilərdə 26 min 455 hektar sahə mina və partlamamış döyüş sursatlarından təmizlənib. Bildirilib ki, 7558 ədəd piyada əleyhinə, 2342 ədəd tank əleyhinə mina və 9944 ədəd partlamamış döyüş sursatı aşkarlanaraq məhv edilib.

Xatırladaq ki, Laçın və Kəlbəcər rayonları ərazisindəki dəqiqləşdirilmiş mövqelərdə qanunsuz erməni silahlı dəstələrinin basdırdığı piyada əleyhinə mina sahələrindən son on gün ərzində 72 ədəd 2019-cu ildə Ermənistanda istehsal olunan "PMN-E" növlü piyada əleyhinə və 2 ədəd tank əleyhinə mina çıxarılaraq dağıdılıb və təhlükəsizlik qaydalarına riayət olunmaqla zərərsizləşdirilib.

Cari ilin sentyabr ayı ərzində işğaldan azad olunmuş ərazilərdə Azərbaycan Ordusunun mühəndis-istehkam bölmələri tərəfindən 73 ədəd piyada əleyhinə, 47 ədəd tank əleyhinə mina və 8 ədəd partlamamış döyüş sursatı aşkarlanaraq məhv edilib, 273 hektar ərazi tam təmizləndi.

Prezident İlham Əliyev ötən il mayın 3-də "Azərbaycan Respublikasının işğaldan azad edilmiş

ərazilərində "yaşıl enerji" zonasının yaradılması ilə bağlı tədbirlər haqqında" sərəncam imzalamaqla ölkəmizdə "yaşıl enerji" zonasının qurulmasına mühüm önəm verildiyini diqqətə çatdırıb.

"Yaşıl enerji" zonası layihəsinin Qarabağ və Şərqi Zəngəzurdə reallaşdırılmasını potensial imkanlarla bərabər, digər amillər də şərtləndirir. Belə ki, bu gün dünyanın ən qabaqcıl texnologiyaları alternativ enerjiden istifadənin stimullaşdırılmasına və ekoloji tarazlığın təmin edilməsinə yönəldiyindən, adları çəkilən iqtisadi rayonların bərpa-yenidənqurma məsələlərində də bu istiqamət əsas götürülür.

Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyevin təsdiqlədiyi "Azərbaycan 2030: sosial-iqtisadi inkişafa dair Milli Prioritetlər"də də global iqlim dəyişikliklərinin miqyasının azaldılması, təmiz ətraf mühitin təmin olunması və Azərbaycanın "yaşıl enerji" ölkəsinə çevrilməsi kimi məsələlər yaxın onilliyin əsas strateji istiqaməti kimi göstərilib.

Qarabağ və Şərqi Zəngəzurdə artıq bir neçə su-elektrik stansiyası inşa edilərək, işə salınıb. Günəş, eləcə də külək stansiyalarının yaradılması ilə bağlı konkret planların da ardıcılıqla həyata keçirilməsi diqqət mərkəzində saxlanılıb. Məsələn, bp şirkəti ilə imzalanmış icra müqaviləsinə əsasən, Cəbrayıl rayonunda 240 meqavat gücündə günəş-elektrik stansiyasının tikilməsi qərara alınıb.

Xatırladaq ki, sözügedən "yaşıl enerji" zonası 10 min kvadrat kilometr ərazini əhatə edir. Bura daxil olan bölgələr 7200 meqavat günəş, 2000 meqavat külək enerjisi potensialına malikdir. Ölkəmizin daxili su

ehtiyatlarının isə təxminən 25 faizi, yəni illik 2 milyard 560 milyon kubmetri bu ərazilərdə formalaşır.

Bu məqamda qeyd edək ki, Azərbaycan ordusu tərəfindən tam nəzarətə götürülmüş Laçın şəhəri, Sus və Zabux kəndlərinin içməli su təchizatının bərpa edilməsi məqsədilə "Azərsu" ASC tərəfindən tədbirlər davam etdirilir. Adıçəkilən ASC-nin yaydığı məlumatda ilkin olaraq şəhərin mövcud su mənbəyi, su anbarları, magistral və şəbəkə su xətlərinin istismar vəziyyətinin təftiş edildiyi bildirilir. Məlumatda həmçinin şəhərin əsas içməli su mənbəyi olan subartezian quyularının tamamilə istismara yararsız vəziyyətə salındığı, quyu zonasında suqəbulədic qurğu, nasos stansiyası və elektrik təchizatı sistemlərinin məqsədlə şəkildə sıradan çıxarıldığı, nasosların sökülərək aparıldığı vurğulanır.

Subartezian quyularının bərpası qısa müddətdə mümkün olmadığından alternativ mənbə kimi bulaqlardan şəhərə suyun verilməsi qərara alınıb. Bu məqsədlə magistral kəmərin qəzalı hissələri təmir edilərək, suyun optimal paylanması və tənzimlənməsi məqsədilə magistral kəmərin üzərində siyirtmələr və havaburaxıcı quraşdırılıb.

Şəhər şəbəkəsi də istismara yararsız olduğundan, müvəqqəti olaraq yerüstü şəbəkənin yaradılmasına qərar verilib. Bu məqsədlə müxtəlif diametrlə polietilen borularla 3 kilometrden artıq xətt çəkilib, mövcud magistraldan yeni şəbəkəyə birləşmələr verilib və ehtiyac olan tikililərə içməli suyun verilməsi reallaşdırılıb. Eyni zamanda, şəhərdə sudoldurucu qüllə quraşdırılıb, xidmət göstərilməsi üçün əraziyə 3 ədəd sudaşıyan maşın cəlb olunub.

Bunlarla yanaşı, Laçın şəhərinin dayanıqlı su təchizatının aparılması məqsədilə layihələndirmə işlərinə başlanılıb. Mütəxəssislər tərəfindən subartezian sahəsinə, anbarlara, nasos stansiyalarına baxış keçirilib, vəziyyət yerində qiymətləndirilib. Yararsız hala salınmış subartezian quyuları, nasos stansiyası və digər hidrotexniki qurğuların bərpa edilməsi, anbarların yuyulub təmizlənməsi istismara qaytarılması qərara alınıb.

"Azərbaycan Meliorasiya və Su Təsərrüfatı" ASC-dən isə bildirib ki, 1990-cı ildə Ağcabədi rayonu

Bütün Qarabağ və Şərqi Zəngəzur bölgəsində çox genişmiqyaslı abadlıq işləri aparılır, şəhərlər yenidən qurulur, kəndlər yenidən salınır. Əlbəttə ki, bizim əsas vəzifəmiz keçmiş məcburi köçkünləri tezliklə bu doğma diyara qaytarmaqdır.

İlham ƏLİYEV
Azərbaycan Respublikasının Prezidenti

ərazisində yaradılan Laçın Suvarma Sistemləri İdarəsinin əsas vəzifə və funksiyası rayonda olan əkin sahələrini suvarma suyu ilə təmin etməkdir. Bu məqsədlə idarə tərəfindən hər il mütəmadi olaraq meliorativ tədbirlər davam edir.

Rayonun ümumi ərazisi 31619 hektar, suvarmaya yararlı sahələr isə 18510 hektardır. Ondan 12600 hektarında kənd təsərrüfatı əkinlərdən istifadə olunur.

Relyefi müxtəlif olan rayon Qar-Qar çay və Kür çayları əhatəsindədir. Suvarma suyu öz axımı ilə Qarabağ-Laçın-Qayğı kanalından və mexaniki üsulla Kür çayından qaldırılaraq əkin sahələrinə verilir. Suyun maneəsiz axınını təmin etmək üçün idarənin maşın-mexanizmləri ilə kanallarda mütəmadi olaraq lildən təmizləmə işləri aparılır.

Laçın Suvarma Sistemləri İdarəsinin balansında kollektor-dren şəbəkələri də mövcuddur. İlkin su yığıcı kanallar 10 kilometre yaxın, qapalı drenlər isə 10 kilometrden uzundur. Ümumilikdə rayon üzrə suvarma kanallarının uzunluğu 349 kilometrdir.

Qeyd edək ki, Laçın Suvarma Sistemləri İdarəsinin balansında 17 ədəd nasos stansiyası artıq fəaliyyətə başlayıb. Bu ilin yanvar ayından etibarən nasos stansiyaları vastəsi ilə 53700 kubmetr su verməklə 33 min 190 hektar əkin sahəsinin suvarılması təmin edilib.

İşğaldan azad olunan ərazilərimizdə turizm infrastrukturunun yaradılması, oradakı mədəni-tarixi abidələrin tanıtılması ilə bağlı layihələrin icrası da diqqətdə saxlanılıb. Həmçinin turizm potensialının öyrənilməsi, qiymətləndirilməsi və turizm inkişaf konsepsiyalarının hazırlanmasına da xüsusi önəm verilir.

İndiyədək düşməndən təmizlənən ərazilərdə turizmin inkişafı ilə bağlı Regional Turizm Strategiyası və Fəaliyyət Planının layihəsi hazırlanıb. Sözügedən strategiya layihəsinin istiqamətləri müvafiq olaraq "Azərbaycan Respublikasının işğaldan azad edilmiş ərazilərinin 2022–2026-cı illər üzrə bərpası və dayanıqlı inkişafı üzrə Dövlət Proqramı" layihəsinə inteqrasiya edilib.

Qarabağ regionunda turizm və rekreasiya zonalarının yaradılması istiqamətində Xocavəndin Hadrut qəsəbəsi, Tuğ, Ağbulaq, Şəkər yaşayış məntəqələri, Kəlbəcərin İstisu qəsəbəsi, Şuşanın Daşaltı, Zülfüqarlı, Lex və Qamışlı, Qubadlının Bərgüşad və Zəngilannın Qaraqöl kəndlərinin müəyyən əraziləri turizm və rekreasiya zonaları üçün müəyyənləşdirilib. Bu ərazilərə dair ilkin təqdimat sənədi hazırlanıb və aidiyyəti dövlət qurumlarına ərazilərin inkişaf planlarında nəzərə alınması üçün təqdim olunub. Tərtər rayonunun Suqovuşan qəsəbəsinin region üzrə rekreasiya

imkanlarının artırılması və aktiv turizm fəaliyyətlərinin yaradılması istiqamətində turizmin inkişafı ilə bağlı konseptual inkişaf planı hazırlanıb.

"Böyüq qayıdış" strategiyasında başlıca prioritetlərdən biri də Qarabağ və Şərqi Zəngəzurdə sosial şəraitin ən yüksək səviyyədə yaradılmasıdır. Məqsəd keçmiş məcburi köçkünlərin bu ərazilərdə yaşayışının mütərəqqi beynəlxalq təcrübəyə və innovativ yanaşmaya əsaslanan çevik mexanizmlər üzərində qurulması, xidmətlərdə sosial ədalət, şəffaflıq, ünvanlılıq prinsiplərinin reallaşdırılması istiqamətində ardıcıl tədbirlər həyata keçirilməsidir. Bu baxımdan düşməndən təmizlənən ərazilərdə "Dayanıqlı və Operativ Sosial Təminat Agentliyi"nin (DOST Agentliyi) yerli qurumlarının təşkilində mühüm önəm daşıyır. Bu konsepsiyanın gerçəkləşdirilməsi məqsədilə azad edilmiş ərazilərdə "DOST" mərkəzlərinin təşkil planının hazırlanması bunun parlaq ifadəsidir.

Xatırladaq ki, cari ilin sonuna qədər Şuşa şəhərində Qarabağ regionunda ilk "DOST" mərkəzinin fəaliyyətə başlayacağı nəzərdə tutulur. Kəlbəcər, Laçın, Ağdam, Hadrut, Zəngilan, Füzuli və Qubadlıda da "DOST" filiallarının yaradılması, "ağıllı" kəndlərimizdə "SMART DOST" məntəqələrinin quraşdırılması planlaşdırılıb.

Yuxarıda vurğulananlara əsaslanıb qeyd edə bilirik ki, Azərbaycan hazırda özünün ən şərəfli, məsuliyyətli və tarixi dövrünü yaşayır. Prezident İlham Əliyevin rəhbərliyi ilə Qarabağ və Şərqi Zəngəzurdə həyata keçirilən bərpa-quruculuq layihələri xalqımızı tərəqqiyə, daha parlaq gələcəyə aparır. Bununla da dövlətimizin başçısının Prezident seçilərkən vəd etdiyi "hər bir azərbaycanlının Prezidentini olacağı" sözlərinin dövlət başçısının titanik fəaliyyəti ilə artıq təsdiqləndiyi sübut edilir.

V.BAYRAMOV,
"Xalq qəzeti"